

חינוך

רח"ח אדר, תשע"ז | גיליון 34

ו"נהפוך הוא" של עולמנו החינוכי? מכתב גלוי להורים

רח"ח אדר, תשע"ז | גיליון 34

ברוח תכניות טלוויזיה, מתחפשים לשחקני קולנוע ועוד. אף הם מרשים לעצמם בימי הפורים "להוריד" תחפושות, ולחשוף את גיבורי התרבות האמתיים שלהם. לא בכדי יום הכיפורים הוא "כמו פורים": ביום הכיפורים מנסים לחשוף את האני האמתי על ידי תהליך של מודעות וריכוז, צום ותפילה. בממד מסוים, יום זה הוא רק "כ-פורים" כי בפורים אנו חושפים את האני האמתי שלנו בצורה מדויקת יותר, דווקא בהיסח הדעת ותוך חיפוש אחר השמחה.

בימי הפורים טמון סיכוי גדול. בני הנוער והילדים יכולים לגלות אחריות ויוזמה, מקוריות ועשייה. הרבה כוחות ויכולות של הדור הצעיר אינם מתבטאים במשך חודשי ישיבה פסיביים יחסית על ספסל הלימודים, אך עשויים לפרוץ בשמחה ובצהלה בימי הפורים. אמנם כן, כל גילוי של כוחות עלול להיות מסוכן. עלינו לחנך את ילדינו לתעל את כוחותיהם לאפיקים בונים ותורמים, אך אוי לנו אם נחשוש מכך, ונעדיף משום כך צעירים חלשים וכנועים.

מה עושים? מחנכים ומאתגרים. כך עושים רבים מההורים. מקפידים לקיים מראש שיחות בדבר מהותה של שמחה אמיתית. הרי אחרי שילדינו הכינו מסיבה בעלת אווירה מסוימת, קשה יהיה להם לקבל ביקורת ולשנות תכניות מן המסד. ניתן וראוי לחנך מראש להבנה כי שמחה אמיתית תושג על ידי כך ששמחים עם אחרים:

אופיו של חודש אדר וימי הפורים מהווה אתגר גדול לכולנו. ב"ה, במוסדות חינוך רבים נעשה מהפך לטובה בשנים האחרונות. משנה לשנה נהפך פורים ליום של שמחה אמיתית, כשמבצעי חסד מלווים את החתירה ליצירת שמחה בונה בימים שבין ראש חודש אדר ועד לפורים. אף בקהילות ובסניפים נעשים דברים יפים ומשמחים. ברם, יש עדיין מקום להכוונה חינוכית משמעותית הן בקרב משפחות והן בקרב קהילות ומוסדות.

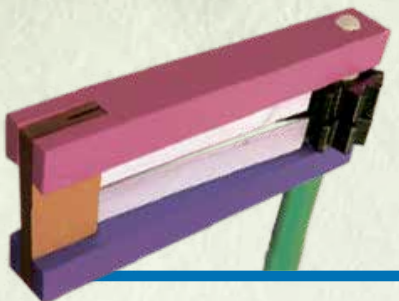
**"מותר שההורים יקבעו
לילדיהם את
מאפייני התנהגותם -
אפילו בפורים..."**

ימי הפורים הם בעצם ימים של הסרת תחפושות. לעתים מתגלה בהם תרבות שאינה בהכרח גבוהה. יש בנות שמרשות לעצמן להתלבש בצורה לא צנועה. יש בנים שמרשים לעצמם לעשן או להשמיע מוזיקה זולה בקולי קולות. המונח 'שמחת פורים' מתורגם אצלם להזדמנות להתנהג

על פי נורמות של תרבות אחרת, נמוכה. במקומות רבים, יש המאמצים את סיסמת הקרב "ונהפוך הוא" ובשמה מעלים הצגות בעלות תכנים זולים, תוך הפיכת ה"שמחה" לתירוץ המתיר השפלה של מורים ושל מחנכים. אף המסיבות שמארגן חלק מהנוער בקהילות שונות אינן תמיד ראויות, וקיים בלבול בין שמחה אמיתית להתפרקות מזיקה.

האם כולם כאלה? בוודאי שלא. רבים מאוד הצעירים המנצלים את התקופה לעשייה מדהימה של חסד ולהפצת שמחה לנזקקים. רבים מארגנים 'שוק פורים' לילדים יתומים, או הרקדה בשיתוף אנשים הניצבים בפריפריה של החיים. אחרים נוקטים גישה שמייצגת מקום כלשהו על הרצף: מעלים הצגות

כשהוא אוכל ושותה, חייב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר העניים האומללים. אבל מי שנועל דלתות חצרו ואוכל ושותה הוא ובניו ואשתו ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש אין זו שמחת מצוה אלא שמחת כריסו. [...] ושמחה כזו קלון היא להם". (רמב"ם, הלכות יום טוב ו, יח)

יש לחנך את צעירינו לראות בפורים אתגר אשר דרכו יסרו התחפושות ועולם ערכי נעלה ייחשף...

יש לאתגרם מבעוד מועד, ולהציב להם כמטרה להיות השבט או החבורה שיכוננו מהפך באופי חגיגות הפורים: להיות בעלי הבגרות שמבינים מהי שמחה אמיתית ומנחילים אותה לצעירים מהם, המבלבלים לעתים בין הפצת שמחה למי שהשמחה איננה במעונו ובין הדלקת נפצים והבהלת אנשים בשעות הלילה המאוחרות.

יישום עקרונות אלו מצריך פעולה דו-

ראשית משלימה: מצד אחד, "עשה טוב"; הסברה ולימוד, תוך הצבת פורים כאתגר, ברוח הדברים שנכתבו לעיל. מצד שני, "סור מרע"; דו-שיח משפחתי על גבולות ההתנהגות המותרים. מותר (וחובה) שההורים יקבעו עם ילדיהם את מאפייני התנהלותם - אפילו בפורים... מותר לדרוש מנער צעיר לחזור הביתה (גם בליל פורים!) בשעה מסוימת או לא להשתכר, אף אם זה יכעיס אותו והוא יטען כי "לכולם מרשים". דווקא בליל פורים, החל רק פעם בשנה, יש צורך להתעניין (מראש!) לאן הוא מתכוון ללכת ומה בכוונתו לעשות שם. דווקא אז יש חשיבות בחידוד כללי ההתנהלות המקובלים עליכם.

סוף דבר, יש לחנך את צעירינו לראות בימי הפורים אתגר אשר דרכו יסרו התחפושות ועולם ערכי נעלה ייחשף. ברם, לגישת ה"עשה טוב" ראוי להוסיף עוד קומה: כדי שהם יצליחו לראות בימים אלו אתגר, אף אנו צריכים לראותם ככאלה, וליזום פעילויות שלנו, בהתאם.

כל מעש חינוכי מתחיל בדוגמה אישית. אם חפצים אנו שילדינו יתעלו את שמחת הפורים להפצת שמחה וחסד ברבים, ולא חלילה להשתוללות זולה, הדבר חייב להתחיל מאופי החגיגות שלנו, המבוגרים. כדוגמה, ניתן לארגן מבצע חלוקת משלוחי מנות (על ידי מבוגרי הקהילה או מחנכי בית הספר) לאנשים בשולי החברה, או איסוף וחלוקה של מתנות לאביונים לנזקקים בסביבה; צוותים של הורים או של מורים יפיקו בעצמם אירוע משמח עבור אומללים, וישדרו בכך מסר חינוכי עמוק; הורים ייקחו את ילדיהם וייסעו למשך שעתיים לבית חולים כדי לעבור בין המחלקות ולאחל 'פורים שמח'; ומבוגרים לא יראו את עצמם (רק) כאחראים לפקח על שמחת הצעירים, אלא כאנשים החייבים בעצמם להפיץ את השמחה - כל אלו

יקרינו מסר חינוכי עמוק עשרת מונים מכל שיחת מוסר בגנות שמחה פסולה.

ההלכה קובעת:

מוטב לאדם להרבות במתנות אביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות לרעיו, שאין שם שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים, שהמשמח לב האמללים האלו דומה לשכינה. (רמב"ם, הלכות מגילה ב, יז)

הלכה זו נכתבה גם עבורנו. אם נחיה אותה באמת, צעירינו יצטרפו אלינו, ובע"ה יתקיים בכולנו:

"ליהודים הייתה אורה ושמחה וששון ויקר".

פּוּרִים שְׂמֵחַ!